

je uglavnom samo opisivala i tek malo nenametljivo ocjenjivala. Sve su jezične bitke vodile njezine gramatike same; autorica ih nije niti dramaturški sučeljavala, nego ih je jednostavno kronološki nizala. Pobjeđivale su one koje su se bolje držale, koje su se više puta izdavale, koje su jače djelovale na druge, one od kojih su drugi gramatičari više preuzimali.

Autorstvo je Sande Ham ponajviše opazljivo u njezinu lingvističkome znanju i bogatu metajezičnom alatu kojim je prepoznavala i raspletala jezičnu pređu, kojom je iz gramatike u gramatiku prela jezično hrvatsko biće kroz stoljeća, od Kašićeva. *Institutionum linguae Illyricae* iz 1604. do zadnje obrađene Školske gramatike hrvatskoga jezika same Sande Ham iz 2002. Sve skupa pedeset gramatika, ne računajući brojna ponovljena izdanja.

Taj spomenik hrvatskomu jeziku koji je podigla Sanda Ham svjedoči pouzdanošću građe i umješnošću gradnje o hrvatskome jeziku kao o zbiljskome, autentičnome i posve posebnome bez obzira na to kako su ga sve nazivali – ilirski, slavenski, slovinski, hrvatski, hrvatski ili srpski, naši...

Pročita li knjigu Sande Ham čak i onaj koji podosta zna ili zna gotovo već sve o hrvatskome jeziku i njegovoj sudbini, i on će tek ovom knjigom dubinski spoznati kako je riječ o stvarnome, doista postojećem, dugotrajno klesanom i cizeliranom jeziku, koji je po tome usporediv s drugim nedvojbenim, plemenitim i dostojanstvenim europskim jezicima.

Zbog toga jasnoga pogleda na hrvatski jezik, koji je još jasniji i zapamtljiviji zbog jednostavne i logične periodizacije kojom je autorica raščlanila jezičnu povijesnu cjelinu, ova će knjiga postati priručnikom za sve koji žele utemeljeno pomišljati na hrvatski jezik i o njemu razložno promišljati. To će svakako biti svi profesori hrvatskoga jezika, zatim studenti kroatistike u Hrvatskoj i u inozemstvu, potom svi drugi intelektualci koji bez povijesnoga uvida niti umiju obuhvaćati pojmovne identitete niti mogu donositi vrijednosne sudove.

S pročitanom ovom knjigom u mislima pomisao nam na hrvatski jezik taj jezik čini pravijim, pravednijim, pročišćenijim, spokojnijim.

Ivo Škarić

ŠOKAČKA RIČ

ajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije po četvrti je put za redom u Vinkovcima organizirala znanstveni skup posvećen znanstvenom istraživanju, opisu i njegovanju slavonskoga dijalekta, Šokačku rič br. 4.

Znanstveni se skup održao 10. i 11. studenoga 2006. godine, a središnja je tema

ovogodišnjega skupa bila slavonski dijalekt u nastavi od osnovne škole do fakulteta. Za organizaciju je skupa zaslužan ZAKUD iz Vinkovaca na čelu s Andrijom Matićem, a skup osmišljava i vodi Anica Bilić.

Nazočni su izlagači govorili o slavonskom dijalektu i dijalektu općenito u nastavi (Z. Jelaska, B. Petrović i I. Brač, V. Karabalić, A. Frančić, J. Sabljić), istraživanjima mjesnih govora slavonskoga dijalekta i opisu sustava (M. Lončarić, M. Znika, Lj. Kolenić i S. Ćurak, M. Menac-Mihalić, Ž. Gorjanac,

Ž. Jozić, H. Delaš), slavonskom dijalektu u književnosti, filmskoj i scenskoj umjetnosti (M. Lukić, J. Melvinger, A. Bilić).

Predstavljen je zbornik s prošlogodišnjega skupa, Šokačka rič br. 3. s temama: Slavonski dijalekt s posebnim naglaskom na posavskom poddijalektu, Slavonski dijalekt u književnosti, filmskoj i scenskoj umjetnosti. U zborniku čiji je urednik Anica Bilić objelodanjeno je sedamnaest priopćenja autora: M. Samardžije, M. Znike, L. Despot, Ž. Gorjanca, J. Maresić, Lj. Kolenić, B. Petrović, M. Lukić, S. Vulić, M. Petranović, A. Bilić, K. Peternai, V. Markasović, A. Schmidt, L. Ljubić, Ž. Jozića, J. Sabljica te obrazloženje nagrade akademiku Milanu Mogušu za znanstveno proučavanje hrvatskih dijalekata, Ljiljani Kolenić za istraživanje slavonskoga dijalekata i redatelju Branku Schmidtu za promicanje slavonskoga dijalekata u filmskoj umjetnosti. Zbornik radova Šokačka rič br. 3. sadrži priloge među kojima su i oni iz hrvatskih tiskovina što su pisale o znanstvenom skupu.

Svake godine, pa tako i ove, četvrte po redu, znanstveni skup Šokačka rič obogaćen je nastupom najmlađih sudionika, djece osnovnih škola (na prošlogodišnjem su im se skupu pridružili i studenti Hrvatskoga jezika i književnosti iz Vinkovaca) te hrvatskih pjesnika što stvaraju na slavonskom dijalektu. Učenici izvode igrokaze na dijalektu, a pjesnici čitaju svoje pjesme. Njegovanjem zavičajnoga idioma od osnovne škole te knji-

ževnim stvaralaštvom, ovaj arhaični, „stari“ hrvatski dijalekt osigurava si budućnost.

Svake godine dodjeljuju se nagrade Zajednice kulturno-umjetničke djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, veliki zlatni dukati za poseban prinos proučavanju i njegovanju slavonskoga dijalekata u znanosti i umjetnosti. Ove su godine velike zlatne dukate dobili akademik Dubravko Jelčić i Marija Znika.

Dijalekti svakodnevno nestaju pa je pohvalno što su organizatori osmislili ovakav znanstveni skup koji skrbi za „šokačku rič“, arhaični hrvatski dijalekt štokavskoga narječja. Hrvatski jezik nije samo hrvatski književni jezik, dakle onaj što ga učimo u školi i koji je u službenoj uporabi. Hrvatski jezik čini i troplet hrvatskih narječja, kajkavskoga, čakavskoga i štokavskoga te svi dijalekti i mjesni govori koji tim narječjima pripadaju. Šokačka je rič posvećena jednom od štokavskih dijalekata, onom koji čuva najstarija obilježja hrvatske štokavštine i to u Vinkovcima koji su sa svih strana okruženi govorima slavonskoga dijalekata. Na skupu uvijek sudjeluju i izlagači iz susjedne države, Republike Mađarske, u kojoj također postoje mjesni govori slavonskoga dijalekata.

Šokačka je rič posvećena jednom hrvatskom dijalektu, a to znači da je Šokačka rič posvećena hrvatskom jezikoslovlju. Stoga se nadamo da organizatori ne će posustati u radu i da ćemo iduće godine izvijestiti o Šokačkoj riči br. 5.

Ljiljana Kolenić